

éene tot de
men. En:

apje en met

a 1944 zegt
En Poste-

bos—Nauta
ren, dat 700
veeleer elke
n" zijn, be-

lavinek aan,
— te ver-
pen zijn, en
m, dat elke
um, zich be-

nsch gelaat,
enkende for-
nders op, en
confereeren
En Soekarno
zefd, en wie
reld volgens

er Ridderbos
overkoepelen

jsheid dood-
arop in 1944
van de H.H.
wijt te raken

ken zichzelf
dad bewezen

e uitspraken
toch al met
an 1944 op

llen vragen:
eens op uw
t ze u voor-

jaagt als de
ntische broed-
id te zeggen
rmen, en die
teekent als
Gij, die van-

apitulatie-bij-
morgen, om
Soekarno te
nensch haast

m óók onder
ar niet meer
rten voor 'n
itaatjes. Dat
bij, dat men
tjes om de

Dat was in
tius maar in
de buurt. En
e, en zeiden:
en den Joden
Soekarnisten
ar één inter-
k aangaande
K. S.

n kwestie

kerkelijke goe-
aatste weken
e kerken ons
n andere dan
k aan detail-
essendam een
latie weet ik
astie nog was,
ja, dan is een
et een bewijs,
Indien er één
leieel vastge-
ook naar de
andsgebieden,
wel die van
wettelijke en
zoo duidelijk

kant van het
sch naar aan-
bebat begeven
ter zake van
e weet te ver-
wing had ge-
m hierop neer,
betoogen kon-
en geldt juri-
leener de pijn-
als een synode
verklaar-
ederen metec

kwijt was, indien n.l. de advocaten der synodocrati-
sche partij gelijk zouden hebben. Dr Matter probeert
nu mr Vonkenberg te weerleggen. Hij is m.i. al druk
doende, zich vast te werken.

We hebben dan ook geen enkele behoefte, op zijn
polemie met mr Vonkenberg in te gaan: ons blad gaf
materiaal genoeg.

Maar op één punt komen we terug.
Dr Matter stelt voor de zooveelste maal: de „kwe-
stie-Schilder" was een zaak-van-orde.

Nu zijn er legio kwesties.
Wil hij eens zeggen, wat de zaak van „cand. Schil-
der" was?

Giessendam heeft destijds, toen er nog geen dr Matter
was, zich voor die kandidaten-kwestie geïnteresseerd.
Misschien doet hij het ook nog. Heeft Noordeloos een
wanordelijken broeder 't beroep weer opgezegd?

Overigens is 't natuurlijk dwaasheid, wat hij zegt.
Tenzij men uit Gods Woord bewijzen kan, dat de
orde in Gods huis verlegt, dat ge ALTIJD belooft
althans drie jaren niets te leeren wat niet heelemaal
in overeenstemming is met hetgeen (ontverschillig wat
het zijn mag) eenmaal door een synode is vastgesteld.
Dit gevoelen strijdt wel met artikel 7 Belijdenis. Maar
dr Matter vindt dat misschien óók al een wanordelijk
artikel.

Overigens bewijst hij met zijn uitvluchtje pre-
cies de rechtvaardigheid van mr
Vonkenberg's waarschuwing.

Nu ik toch dr Matter noem: indertijd schreef hij
iets over mijn niet komen ter synode, dat geen niet-
kunnen, doch een niet-willen zou geweest zijn. De in-
kleeding van zijn bewering scheen anderen en mij erop
te wijzen, dat hij bedoelde: vergaderingen waarvan ik
gezegd had ze niet te kunnen bijwonen. Het blijkt
nu, dat dr Matter verklaart, het oog te hebben gehad
op die vergaderingen, waarvan ik zeide, WEL te wil-
len komen als haar handelingen publiek zouden
zijn (volgens hetgeen beloofd was); in 't andere geval
zou ik naar mijn recht den heer Hepp en consorten
de volledige kans bieden, hun gang te gaan. Hiermee
is die aangelegenheid als thema van verder gesprek
afgedaan. Toelichting daarop gaf ik publiek; dr
Matter weerlegt daarvan niets. Hij evenmin als an-
deren.

Overigens zij dr Matter aanbevelen de leetuur van
ons blad over de heeren op Java. Hij moet dan
daarna zijn Giessendamers maar
eens vertellen hoe ze in zijn kerk
omspringen met het begrip „kwe-
stie-van-orde".

K. S.

avondmaalswijn.

De Sectie Avondmaalswijn van de Ondervakgroep
Groothandel in Wijn deelt mede, dat ter voorziening
in de behoefte aan Avondmaalswijn voor het eerste
halfjaar 1948 eenige partijen zoete wijn werden
aangekocht en onder den wijnhandel hier te lande
verdeeld.

Deze wijnen hebben volledig het karakter van zu-
ivere, natuurlijke, uit druiven bereide wijnen en vol-
doen daarmee aan alle eischen die aan wijn voor het
Heilig Avondmaal gesteld moeten worden.

De Kerken behooren zich tot hun gewone leveran-
cier te wenden, waarbij het verplicht is een schrift-
elijke verklaring af te geven, dat de bestelde wijn uit-
sluitend voor het Heilig Avondmaal gebruikt zal wor-
den.

De officieel vastgestelde prijs bedraagt f 3.98 per
flesch, buiten glas en emballage.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

de christelijke school in dezen tijd, IV.

In ons tweede artikel stelden we de vraag, of ter
conferentie in Birkhoven o.a. door den Voorzitter,
prof. dr K. Dijk, en den inleider van het onderwerp
„School en Kerk", ds A. D. Meeter, de vraag was be-
zien, wat in conclusie 5 onder Kerk werd verstaan.
Vriendenhand bezorgde ons enkele nummers van het
„Correspondentieblad", orgaan van de Ver. van Chr.
Onderwijzers enz., waarin verslagen van de te Birk-
hoven gehouden referaten zijn opgenomen.

In het verslag over „School en Kerk" vinden we
inderdaad een antwoord op onze vraag, maar de vra-
gen onzerzijds worden er slechts door vermenigvul-
digd.

We citeren enkele zinnen:

„De Kerk dringe bij de ouders aan op goed Chris-
telijk onderwijs. Onder Kerk verstaan we dan niet
een bepaalde kerk, maar de Protestantisch-belijden-
de Kerk in haar algemeenheid.

Onder de Protestantisch Chr. Kerken zal geen
enkele zich met het audium (misschien bedoelt
men odium? H. M.) „alleenzaligmakend" willen
toelen.

Wanneer wij vanuit de school spreken over de
verhouding „School en Kerk" wordt het bijbelsch
onderwijs gezien vanuit het algemeen priesterchap
der geloovigen, waarin de onderwijzers de plaats

innemen van de ouders en niet staan in een amb-
telijk kerkelijke bediening, daar het met zich zou
brengen een mee betrokken worden in den strijd
en twisten van Kerk en Kerken, hetgeen funest
voor de opvoeding der kinderen moet genoemd. Dit
keert zich bewust tegen den Herv. Raad voor Kerk
en School.....".

Zooals wij reeds vermoedden, neemt men hier stel-
ling tegen den z.g.n. Nieuwen Koers in de Ned. Herv.
Kerk. Maar, als men daartegenover poneert, dat de
onderwijzers de plaats innemen van de ouders, meent
men dan de kinderen te vrijwaren voor den „strijd
der Kerken"?

Hebben de ouders niet van Godwege de roeping
om de kinderen te wijzen op de gehoorzaamheid aan
de geboden des Heeren, en dus ook aan Zijn eisch in
het vierde gebod? Zullen de ouders, als zij in onder-
worpenheid aan dit gebod Gods en des Zondags daar
vergaderen waar zij Gods Woord hooren en de Sacra-
menten kunnen gebruiken, en elken dag den Heere door
Zijn Geest in zich laten werken, dan hun kinderen
niet spreken van dien wonderen rijkdom, dat zij be-
hooren tot die kerk, waar Christus alleen wordt ge-
diend en Hij Zijn schatten van genade uitdeelt in de
ware gemeenschap der Christgelovigen, door Zijn
Woord dat zuiver wordt verkondigd, en door Zijn
Geest, Die altijd aan dat Woord Zich bindt?

Ouders, U voelt het: alles concentreert zich ten-
slotte op deze vraag, of Uw lid zijn van die bepaalde
kerk een bewuste daad des geloofs is, of niet. We
mogen er toch niet aan twijfelen, dat — om bij den
jongsten kerkstrijd te blijven — zoowel Uw daad van
vrijmaking, als eventueel Uw zich binden in het te-
genovergestelde geval aan de bekende Synodebeslui-
ten een daad des geloofs is geweest?

En is het U dan niet een behoefte des harten om
ook met Uw kinderen juist daarover te spreken?

Of vindt U dit met ds Meester „funest voor de op-
voeding der kinderen"?

Wij kunnen het ons voorstellen, dat men zijn kin-
deren graag dezen strijd zou willen besparen. Maar
nu deze strijd er is, en ook zeer reëel er is in het leven
van de kinderen zelf, nu mogen de ouders ook daar-
om niet zwijgen.

We denken aan de moeilijkheden betreffende de
kerkelijke goederen, zooals die op vele plaatsen on-
houdbare toestanden scheppen. En we stellen in ge-
moede de vraag, hoe men het mogelijk acht, dat kin-
deren buiten dezen strijd worden gehouden, als zij met
hun ouders zonder eenige aanwijsbare noodzaak moe-
ten vergaderen in schuren of zalen, omdat het hun
zoo vertrouwde kerkgebouw hun is ontzegd. Zal dit
simpele feit het kind niet moeten overtuigen, dat er
een schier onoverbrugbare kloof gaapt tusschen die
mensen, die in hun kerk vergaderen en hun ouders,
die gaarne zich de weelde van dit kerkgebouw ont-
zeggen?

Zullen ze hun ouders niet bestormen met vragen
over de houding van beide partijen? Vragen, die niet
altijd even gemakkelijk te beantwoorden zijn, daar
inderdaad de ontrooving van de kerkelijke goederen
en het ontzeggen van gebruik van het kerkgebouw
niet licht begrijpelijk te maken is. Een reden te meer,
om de kinderen te wijzen op de geloofsgehoorzaam-
heid, die eigen levenshouding bepaalt en bepalen moet.

De ouders zullen dus niet kunnen en niet mogen
zwijgen. Maar de onderwijzers dan, die op school hun
plaats innemen? Moeten dezen zwijgen, omdat ze ver-
bonden zijn aan een school, waaraan men z.g.n. inter-
kerkelijk samenwerkt? Men kan de vraag ook anders
stellen en dan ligt het antwoord er al in besloten,
n.l.: Moet de kerkelijke verdeeldheid aan zulk een
school, waar men uitgaat van deze verdeeldheid, ook
aan de kinderen blijken?

Doch luisteren we eerst naar de oplossing die —
volgens het verslag — ds Meeter biedt:

„Waar de schoolgaande kinderen, uit gezinnen
tot verschillende kerken behorende, komen, wordt
de eenheid der kerken bevorderd, welke altoos, ook
op schoolgebied, voor oogen moet staan.

De oecumenische gedachte te bevorderen is ook
de taak der gemeente. De kinderen leeren, dat er
nog andere Christenen zijn. Eén Jezus, één God,
één genade, waardoor de mensch zalig kan worden.
Bij het ouder worden komt dan de bede: „Vader,
dat zij allen één zijn".

De Kerk is inderdaad in de afgelopen tijden te
veel op den achtergrond gekomen op de school.
School en Kerk hebben met elkaar te maken en
daarom werke de school naar de Kerk toe, door het
bewust kerkelijk leven der onderwijzers, door van
de Kerk te spreken als van het lichaam van Chris-
tus, door den Zondag te zien als den dag van de
Kerk en iets te toonen van de hunkering van het
geloof naar het: „ut omnes unum sint".

Het gaat wel om een individuele geloofsbelijde-
nis: „Ik geloof.....", maar daarbij ook: „Onze
Vader.....".

De school werke naar de Kerk toe.

Morgen is het Zondag. Waarom wordt de school
gesloten?

Het is de eerste dag der week — de dag van het
lege graf — hierop is de Kerk gebouwd — Zon-
dag, dag van de Kerk. Dan gaan we samen naar
de kerk, geen dag van scheiding, maar we gaan
luisteren naar denzelfden Heer en naar denzelfden
Meester.

De school werke naar de Kerk toe: E Voto
Christi".

We hebben er van afgezien om door spatieëring op
bepaalde woorden bijzondere aandacht te vestigen. Is
alles niet even verbijsterend? Als ouders dit lezen, die
geworsteld hebben met heel de spanning van hun
ziel, om tot klaarheid te komen, wat zij hadden te
doen naar Gods gebod in de kerkelijke situatie, waar-
in zij zich zagen geplaatst, zullen ze dan niet er voor
huiveren hun kinderen toe te vertrouwen aan een
Christelijke school, waar aldus wordt gesproken over
„den Zondag, den dag van de Kerk"?

Hebt U gemerkt, hoe ook in dit verslag weer wordt
gespeeld met Kerk en kerk? Maar begrijpt U het, juist
als U let op dit onderscheid, hoe hier kan worden
uitgesproken: „Dan gaan we samen naar de kerk,
geen dag van scheiding"? Als dit de consequentie is
van interkerkelijke samenwerking op schoolgebied, dat
aldus wordt gesproken tot de kinderen over de kerk,
dan is deze samenwerking eo ipso onaanvaardbaar
geworden. Onaanvaardbaar, wijl in strijd met den
grondslag van elke school, die zich christelijk noemt.

Wanneer men samenwerking zoekt met hen die le-
den zijn van andere kerken, en op den grondslag van
Gods Woord met hen wil samenwerken, dan moet men
uitgaan van de gedachte, dat hun lid zijn van die
andere kerken een daad des geloofs is. Men mag niet
verwachten, dat het lidmaatschap der kerk bij dezul-
ken iets zou zijn, dat niet volstrekt door hen wordt
gesteld onder de tucht van het Woord Gods.

Ook de kinderen op een christelijke school moeten
er wel van doordrongen zijn, dat hun onderwijzer, die
elken dag hen door zijn onderwijs en vermaning heen-
wijst naar Christus, ook zelf in zijn leven niets anders
wenscht te doen, dan te leven naar de Wet Gods.

Men bedenke wel, hoe groote schade men aan de
kinderziel berokkent, als het kind, ziende het kerke-
lijk gescheiden leven bijv. van zijn ouders en zijn on-
derwijzer, tot de overtuiging zou moeten komen, dat
heel de strijd die er gevoerd wordt om de kerk toch
eigenlijk slechts ruzie en persoonlijke veete is.

En zou een kind ooit een andere gedachte kunnen
krijgen, wanneer zijn onderwijzer bijv. behoort tot die
kerkgenootschap, die de ouders van dat kind nood-
zaakt in een schuur te vergaderen, en desondanks
naar het advies van ds Meeter tot zijn kinderen zou
zeggen: „Dan gaan we samen naar de kerk"? Zou
dan het kind niet vragen: „Waarom vergadert U niet
met ons in de schuur"? En zou op deze vraag niet het
eenig juiste antwoord zijn: „Omdat Christus eischt,
dat Zijn kerk zuiver wordt gehouden, en dus allen,
die niet in alles naar Zijn Woord wenschen te leven,
niet met Zijn kerk kunnen mede vergaderen"?

Dan worden onderwijzer en kind op dit oogenblik
geplaatst voor den eisch der gehoorzaamheid, „dat
men wel naarstiglijk en met goede voorzichtigheid,
uit den Woorden Gods, behoort te onderscheiden, wel-
ke de ware kerk zij". Dan onderwerpt zich de onder-
wijzer aan het vierde gebod, dat naar de verklaring
in den 38sten Zondag eischt, dat met ons komen tot
de gemeente Gods op den Zondag (eerstelijk) in over-
eenstemming moeten zijn al onze daden op elken
dag van ons leven (ten andere), dus ook onze woorden
ter onderwijzing van anderen gesproken. Dan verstaat
het kind, hoe welbewuste keuze hier onvermijdelijk is.

Wie hierop let, zal nimmer gedoogen, dat op school
bij samenwerking van leden van verschillende kerken
de nood der kerkelijke gedeeldheid wordt verheime-
lijkt.

Daarom dient in den grondslag ook, zoo nauwkeurig
als bij de gebrokenheid der werkelijke basis mogelijk
is, omschreven te worden, in hoeverre verdeeldheid
van belijden bij de samenwerkenden te constateeren
is. Deze formuleering zal tevens een voortdurende
prikkel zijn metterdaad de eenheid der kerk te be-
trachten, als men van meening is, dat de geconsta-
teerde verschillen niet mogen leiden tot verscheuring
der kerk.

Aan den anderen kant zal men, ziende den nood
der kinderen, in de kerkelijke situatie met name van
deze dagen, des te meer als lid der kerk van Chris-
tus er voor waken, dat in de kerk niet gescheiden
wordt, hetgeen Christus niet scheidt, opdat ook op
de scholen weer de eenig zuivere en levenskrachtige
grondslag kan worden gehandhaafd van het Woord
naar de Drie Formuleren van Eenigheid.

Kampen.

H. M. MULDER.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

de volkspartij voor vrijheid en democratie.

De oprichting van de nieuwe volkspartij voor vrij-
heid en democratie heeft ons er niet van kunnen over-
tuigen, dat er nog kracht in het twintigste eeuwse
liberalisme zit. Dezelfde leuzen van samenwerking en
eenheid, van Christendom ondanks en boven geloofs-
verdeeldheid, die wij — met eenige nuanceering —
reeds vanuit het synodocratische kamp kennen, ken-
merken de jongste verklaringen van mr Stikker en
mr Oud.